

Vluchtelingen- en
migranten**CRISIS**

in Europa

unicef

Een huis weg van thuis voor vluchtelingen- en migrantenkinderen

Het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind (IVRK) erkent het recht van elk kind op een levensstandaard die toereikend is voor de lichamelijke, geestelijke, intellectuele, morele en maatschappelijke ontwikkeling van het kind. Het beschermt het kind ook tegen exploitatie, misbruik en geweld, ongeacht de migratiestatus van het kind. In 2015 hebben meer dan 406.000 kinderen asiel gevraagd in de lidstaten van de EU plus Liechtenstein, Zwitserland en Noorwegen.¹ De Europese wetgeving voorziet een aantal levensstandaarden en rechten die relevant zijn voor vluchtelingen- en migrantenkinderen in Europa.² Maar in de praktijk blijven er grote verschillen bestaan in de rechten van de kinderen, afhankelijk van de nationale wetgeving, haar erkenning van de status van het kind (vluchteling of migrant, in regel of niet in regel, niet-begeleid enz.), de politieke wil en de plaatselijke middelen.

Bovendien wordt op het niveau van de Staten en van de EU gediscussieerd over een beperking van de bestaande opvangvoorwaarden voor vluchtelingen en migranten, nu Europa met diverse uitdagingen en vormen van druk op zijn migratiebeheer wordt geconfronteerd. UNICEF vreest dat een verlaging van de normen de bescherming en het welzijn van vluchtelingen- en migrantenkinderen in Europa in het gedrang zou kunnen brengen.

¹ Gegevens van Eurostat, geraadpleegd in juni 2016.

² Europees Verdrag tot Bescherming van de Rechten van de Mens; Europees Sociaal Charter; Richtlijn 2013/33/EU van het Europees Parlement en de Raad van 26 juni 2013 tot vaststelling van normen voor de opvang van verzoekers om internationale bescherming (hierna de Opvangrichtlijn); Richtlijn 2011/95/EU van het Europees Parlement en de Raad van 13 december 2011 inzake normen voor de erkenning van onderdanen van derde landen of staatlozen als personen die internationale bescherming genieten, voor een uniforme status voor vluchtelingen of voor personen die in aanmerking komen voor subsidiaire bescherming, en voor de inhoud van de verleende bescherming (hierna de Erkeningsrichtlijn).

UNICEF spoort de Staten aan om te onthouden dat een kind eerst en vooral een kind is en dat alle kinderen, ongeacht hun migratiestatus, aanspraak kunnen maken op alle rechten die het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind (IVRK) hen toekent.

Om volledig aan hun verplichtingen volgens het IVRK te voldoen, zouden de Europese Staten de in hun nationale wetgeving voorziene rechten zelfs verder moeten versterken en verzekeren dat ze naar behoren worden toegepast. Bestaande goede praktijken zouden als basis moeten dienen voor een harmonisatie op het niveau van de EU en van heel Europa. In lijn met het IVRK vraagt UNICEF om waardige levensomstandigheden voor alle kinderen in Europa, ongeacht hun migratiestatus. Ze moeten ten minste het volgende omvatten:

1. Alternatieven voor de detentie van alle kinderen, die het recht op vrijheid en een gezinsleven eerbiedigen.
2. Een toereikende opvang en toegang tot basisdiensten in de gemeenschap voor alle kinderen en hun gezinnen.
3. Gezinsgebaseerde oplossingen voor niet-begeleide en van hun gezin gescheiden kinderen.

Alternatieven voor detentie

Volgens de internationale wetgeving heeft elk kind recht op internationale bescherming tegen vervolging, ernstige schendingen van de mensenrechten en ander ernstig leed. Asiel zoeken is niet onwettig en kinderen die asiel zoeken mogen niet worden gestraft omdat ze dit recht gebruiken. Bovendien mogen kinderen nooit gecriminaliseerd of aan strafmaatregelen onderworpen worden vanwege de migratiestatus van hun ouders. Het Comité voor de Rechten van het Kind van de VN

heeft duidelijk gesteld dat "de detentie van kinderen vanwege de migratiestatus van hun ouders een schending is van de rechten van het kind en altijd strijdig is met het principe van het belang van het kind."³ In zijn rapport over de aanpak van grootschalige vluchtelingen- en migrantenstromen, vraagt de Secretaris-generaal van de VN om de verbintenis van de Staten opdat zij kinderen nooit zullen opsluiten in detentiecentra met het oog op immigratiebeheersing.⁴

Er bestaan afdoende bewijzen van de impact die detentie op kinderen heeft. Rapporten maken gewag van hoge frequenties van zelfmoord, zelfverwonding en ontwikkelingsproblemen. Zelfs zeer korte detentieperiodes kunnen het psychologische welzijn en de cognitieve ontwikkeling van het kind ondermijnen. Kinderen die van hun vrijheid worden beroofd, lopen ook meer gevaar op geweld, misbruik en mishandeling.

De detentie van kinderen heeft bovendien een impact op de maatschappij. Ze kan asielzoekende kinderen en migrantenkinderen als criminelen bestempelen en op die manier uitsluiting en stigmatisering in de hand werken. Ze kan ook bij de kinderen gevoelens van wantrouwen en onrechtvaardigheid doen ontstaan tegenover hun nieuwe omgeving en de overheid. Daarnaast impliceren detentiecentra hoge kosten, terwijl studies die de gerechtelijke systemen van diverse landen analyseren, aantonen dat de detentie van het kinderen in het algemeen niet kosteneffectief is.⁵

© UNICEF/JUN021997/GEORGIEV

In Europa laten de huidige EU- en nationale wetgevingen de detentie van kinderen nog altijd toe, hoewel ze slechts in laatste instantie mag worden gebruikt (bv. wanneer blijkt dat andere, minder dwingende alternatieve maatregelen niet effectief kunnen worden toegepast) en zo kort mogelijk moet duren.⁶ De redenen die worden aangehaald om de

detentie van kinderen te rechtvaardigen, omvatten de noodzaak om de identiteit van de persoon te bepalen, te beslissen welke Staat verantwoordelijk is voor de asielaanvraag (Dublin-verordening), de elementen van de aanvraag te verifiëren of de nationale veiligheid of de openbare orde te beschermen, en gevallen waarin het kind in een terugkeerprocedure zit en de Staat vreest dat het zal onderduiken.

Er bestaat een groot risico dat deze redenen in de implementatie ruim zullen worden geïnterpreteerd, in strijd met het belang van het kind. Hoewel er geen jurisprudentie van het Hof van Justitie van de Europese Unie (HvJEU) over de detentie van kinderen bestaat⁷, heeft het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM) de notie van *maatregel in laatste instantie* strikt geïnterpreteerd en geoordeeld dat overheden in de praktijk geen alternatieven voor detentie hadden gezocht.

In *Kanagaratnam vs Belgium* oordeelde het Hof dat ondanks het feit dat de kinderen bij hun moeder verbleven, "de Belgische overheid hen heeft blootgesteld aan angst- en minderwaarheidsgevoelens door hen in een gesloten centrum te plaatsen, en met volledige kennis van de feiten het risico heeft genomen hun ontwikkeling in het gedrang te brengen."⁸ In *Popov vs France* meende het EHRM dat hoewel de kinderen "begeleid werden door hun ouders en hoewel het detentiecentrum een speciale vleugel voor de opvang van gezinnen had, de bijzondere situatie van de kinderen niet werd onderzocht en de autoriteiten niet verifieerden of de plaatsing in administratieve detentie een maatregel in laatste instantie was waarvoor geen alternatief beschikbaar was." Het Hof stelde ook vast dat "de extreme kwetsbaarheid van het kind de beslissende factor is en dat [het belang van het kind] voorrang heeft op overwegingen met betrekking tot de [migratie]status".⁹

Wanneer het in het belang van het kind is dat het gezin verenigd blijft, geldt de dwingende eis om het kind niet van zijn vrijheid te beroven ook voor de ouders en/of voogden van het kind en moeten de autoriteiten alternatieve maatregelen kiezen voor de detentie van het volledige gezin.¹⁰ De Speciale Rapporteur van de Verenigde Naties voor foltering is eveneens tot het besluit gekomen dat "de detentie van kinderen de noodzakelijkheidsvereiste overschrijdt, zeer disproportioneel is en zelfs een wrede, onmenselijke of vernederende behandeling van migrantenkinderen kan vormen."¹¹

voor de terugkeer van onderdanen van derde landen die illegaal op hun grondgebied verblijven (hierna: de Terugkeerrichtlijn).

⁷ In juni 2015 oordeelde het HvJEU in de zaak van een volwassene dat de Terugkeerrichtlijn de detentie, uitsluitend wegens illegale grensoverschrijding, verbiedt van een burger van een niet-EU-land die niet aan een terugkeerprocedure onderworpen is. C-47/15.

⁸ EHRM, *Kanagaratnam and Others v. Belgium*, Applications no. 15297/09.

⁹ EHRM, *Popov vs France*, Application Nos. 39472/07 en 39474/07.

¹⁰ Zie Inter-American Court of Human Rights, Advisory Opinion OC21/14, 'Rights And Guarantees of Children in The Context of Migration and/or in Need of International Protection', augustus 2014

¹¹ Report of the Special Rapporteur on Torture and other cruel and inhuman or degrading treatment or punishment,

³ Comité voor de Rechten van het Kind; Report and Recommendations of the General Discussion Day 2012 on the Rights of all children affected by international migration (hierna IVRK DGD 2012).

⁴ In *Safety and Dignity, Addressing Large Movements of Refugee and Migrants*, Report of the UN Secretary General, 2016.

⁵ Toolkit on Diversion and Alternatives to Detention, UNICEF, 2010.

⁶ Opvangrichtlijn, zie supra noot 2; Richtlijn 2008/115/EG van het Europees Parlement en de Raad van 16 december 2008 over gemeenschappelijke normen en procedures in de lidstaten

UNICEF roept de Staten op om snel en volledig een einde te maken aan de detentie van kinderen op basis van de immigratiestatus van het kind, zijn/haar ouders of voogden. In plaats daarvan moeten zij alternatieven ontwikkelen die rekening houden met het belang van het kind en met het recht van het kind op vrijheid en een gezinsleven.

Zoals het Comité voor de Rechten van het Kind verklaart, "moeten de wetgeving, het beleid en de praktijken kinderen in staat stellen om bij hun familieleden en/of voogden te blijven indien zij in het transit- en/of bestemmingsland aanwezig zijn en als gezin kunnen worden opgevangen in een open gemeenschapscontext terwijl hun immigratiestatus wordt behandeld."¹² Er bestaat een reeks alternatieven voor de detentie van kinderen en hun gezinnen. Ze variëren van alternatieven die een bepaalde restrictie of verplichting inhouden (bv. regelmatige melding bij de overheid, de storting van een financiële waarborg, de verplichting om op een toegewezen verblijfplaats te wonen, de afgifte van paspoorten enz.¹³) tot verschillende vormen van opvang zonder voorwaarden of beperkingen. Wanneer de alternatieven de bewegingsvrijheid beperken of de persoon een bepaalde verplichting opleggen, moeten ze door de wet voorzien zijn, een legitiem doel hebben en in verhouding staan met dat doel.

Verscheidene Europese Staten implementeren reeds alternatieven in samenwerking met de agentschappen van de VN en met het maatschappelijke middenveld, zoals meldingsplichten voor gezinnen met kinderen, opvang in pleeggezinnen of zelfstandig wonen onder toezicht voor niet-begeleide en van hun gezin gescheiden kinderen. Deze praktijken demonstreren dat de Staten de immigratie kunnen beheren zonder de rechten van vluchtelingen- en migrantenkinderen in het gedrang te brengen.¹⁴

Gepaste opvang

"De Staten moeten een gepaste opvang voor kinderen in een onregelmatige situatie voorzien, zonder hun toevlucht te nemen tot detentie." Dit besluit van het Europees Comité voor Sociale Rechten van 2009 is gebaseerd op het recht op gepaste huisvesting volgens artikel 31 van het Europees Sociaal Charter.¹⁵ Het recht op gepaste huisvesting wordt ook erkend door het internationale recht als onderdeel van het recht op een gepaste levensstandaard. Hoewel het recht op huisvesting geen absoluut recht is, leidt het toch tot een aantal concrete verplichtingen van de Staten die relevant zijn voor de huidige situatie van de vluchtelingen- en migrantenkinderen in Europa. Deze verplichtingen omvatten de preventie van dakloosheid, de bestrijding van discriminatie, de bescherming tegen

gedwongen uitzetting, de verzekering van huurbescherming voor iedereen, en de garantie van correcte huisvestingsnormen.¹⁶

De wetgeving van de EU maakt een onderscheid tussen drie vormen van huisvesting voor asielzoekers: transitcentra, verblijfscentra en privéhuisvesting.¹⁷ De term 'centrum' verwijst naar elke plaats die voor collectieve opvang wordt gebruikt. De meeste Lidstaten van de EU gebruiken collectieve faciliteiten, die in principe open faciliteiten zijn. Sommige Lidstaten hebben zogenaamde 'transitcentra' geopend voor de opvang van asielzoekers tijdens de ontvankelijkheidsprocedures. Andere Lidstaten maken geen enkel onderscheid tussen dergelijke initiële/transitcentra en andere opvangcentra. Asielzoekers in transitcentra hebben minder toegang tot gemeenschapsdiensten, met inbegrip van onderwijs en gezondheidszorg. Dit is vooral zorgwekkend in de huidige situatie, waar overal in Europa veel gezinnen en kinderen te lang in transitcentra verblijven.

Dertien Lidstaten van de EU maken gebruik van privéhuisvesting (met inbegrip van hotels en appartementen) naast collectieve opvang. Bovendien moeten alle Lidstaten weliswaar volgens de wet opvang op maat voor kwetsbare personen voorzien, maar verschillen de praktijken met betrekking tot wie als kwetsbaar wordt aanzien, of voor dergelijke personen afzonderlijke faciliteiten worden voorzien en de voorwaarden in deze faciliteiten.¹⁸

De wetgeving van de EU over de opvangvoorwaarden maakt specifiek gewag van kwetsbare groepen zoals kinderen, niet-begeleide en van hun gezin gescheiden kinderen, zwangere vrouwen, alleenstaande ouders, personen met een handicap, bejaarden en slachtoffers van mensenhandel, verkrachting en/of andere vormen van ernstig geweld of ernstige ziekte. Voor niet-begeleide en van hun gezin gescheiden kinderen schrijft de wetgeving van de EU een opvang bij volwassen verwanten of een pleeggezin voor, centra met speciale voorzieningen voor minderjarigen of een andere voor minderjarigen geschikte opvang. Elders in Europa hebben niet-Lidstaten van de EU vergelijkbare huisvestingsregels.

A/HRC/28/68; zie ook UNHCR en UNICEF, *Save and Sound*, 2015.

¹² IVRK, DGD 2012, supra n 3.

¹³ Zie bijvoorbeeld Fundamental Rights Agency, *Alternatives to detention for Asylum seekers and people in return procedures*, 2015.

¹⁴ Zie ook IDC, *There are alternatives*, 2015 en UNHCR, UNICEF *Safe and Sound*, supra no 7.

¹⁵ Europees Comité voor Sociale Rechten, *Defence for Children International (DCI) v The Netherlands*, Complaint No. 47/2008.

¹⁶ OHCHR, UN Habitat, *The right to adequate housing*, Fact sheet No. 21.

¹⁷ Opvangrichtlijn, zie supra n. 2.

¹⁸ Voor een volledige bespreking van de rechten van asielzoekers op opvangaccommodatie, zie EMN, *Organisation of Reception Facilities in different Member States*, 2014.

Opvangnormen

© UNICEF/UN020016/GILBERTSON VII

In de zomer van 2016 verblijven de meeste vluchtelingen en migranten die in het vorige anderhalf jaar via de Middellandse Zee Europa hebben bereikt in opvangcentra, formele en informele kampen, hotels, pensions, privéwoningen en appartementen. Vaak blijven ze te lang in transitcentra, in overbevolkte centra en met een beperkte privacy en beperkte toegang tot bepaalde diensten (bv. onderwijs). Soms beschikken vluchtelingen en migranten niet eens over schoon water en voldoende toegang tot sanitair en elektriciteit. De gezondheid, waardigheid en veiligheid van kinderen loopt hierbij gevaar.

Het is daarom van cruciaal belang dat de Staten de opvangnormen verbeteren en verzekeren dat zij aan de internationale en nationale eisen voldoen. De samenstelling en de afmetingen van de faciliteiten moeten toereikend zijn en moeten het recht op privacy, veiligheid en een gezinsleven eerbiedigen. Ze moeten ten minste het volgende omvatten: een voldoende oppervlakte per persoon en per gezin, met ramen die open kunnen en ventilatie; gescheiden veilige ruimten voor vrouwen en meisjes; toegang tot gepaste en volgens gender gescheiden faciliteiten voor de hygiënische en sanitaire behoeften, toegang tot water, gas en elektriciteit en een veilige opslag voor de persoonlijke bezittingen. De faciliteiten moeten toegankelijk zijn voor personen met een handicap.¹⁹

De gezondheids- en veiligheidsnormen moeten echter altijd worden geïnterpreteerd in het licht van het belang van het kind en mogen niet worden gebruikt om maatregelen te rechtvaardigen die kinderen verder zouden schaden (bv. de ontmanteling van informele kampen zonder een aanbod van alternatieven, of het plaatsen van kinderen in gesloten centra). Wanneer duidelijke nationale richtlijnen ontbreken, moet men de internationale normen toepassen.²⁰

UNICEF roept de Staten op om te verzekeren dat de huisvestingsnormen voor vluchtelingen- en migrantenkinderen en vrouwen aan de door de bestaande internationale en nationale normen voor de gezondheids- en veiligheidseisen voldoen.

¹⁹ In Duitsland heeft UNICEF een gedetailleerde handleiding voor de minimale beschermingsnormen voor kinderen, adolescenten en vrouwen in vluchtelingencentra gepubliceerd (UNICEF, *Mindeststandards zum Schutz von Kindern, Jugendlichen und Frauen in Flüchtlingsunterkünften*, 2016).

²⁰ Zie het Sphere Project, *Humanitarian Charter and Minimum Standards in Humanitarian Response, Shelter and Settlement*.

Opvangcapaciteit

Parallel met de verbetering van de opvangnormen moet men de opvangcapaciteit uitbreiden. In veel Europese Staten zijn er te weinig opvangplaatsen voor asielzoekers en hebben de autoriteiten problemen om de capaciteit te vergroten en de opvangnormen op peil te houden. Voorbeelden van goede praktijken die lokale en nationale autoriteiten getest hebben om de druk op de opvangcapaciteit te verlichten, zijn onder meer een degelijk beleid voor de relocatie van asielzoekers in het land, de investering in bijkomende middelen om asielaanvragen tijdig te behandelen en een snelle toegang van asielzoekers tot de arbeidsmarkt.

De Staten moeten strategieën ontwikkelen om de toegang tot privéhuisvesting en appartementen voor gezinnen en hun kinderen te garanderen. Collectieve faciliteiten, hoe goed ze ook ontworpen zijn, zijn niet geschikt als huisvesting op lange termijn voor gezinnen.

Kinderbescherming

Regels voor de bescherming van het kind zijn een ander belangrijk aspect, want een gepaste huisvesting beperkt zich niet tot de fysieke omstandigheden van het gebouw. De veiligheid van het kind is cruciaal. Alle entiteiten en individuen die betrokken zijn bij de verschaffing van huisvesting en diensten aan vluchtelingen en migranten moeten door de bevoegde autoriteiten erkend zijn om dat te doen.

Screeningprocedures in de aanwerving en gedragscodes moeten verplicht zijn voor al het personeel, ook voor de politie, immigratieautoriteiten, aannemers en vrijwilligers, in het kader van een algemeen beleid voor kindbescherming. Personeel dat met kinderen in contact komt, moet duidelijke verantwoordelijkheden hebben en toegang tot regelmatige opleidingen in de voor hun werk vereiste vaardigheden. Het moet managementondersteuning en supervisie ontvangen.

Er moeten duidelijke aansprakelijkheidsregels bestaan, samen met meldingsmechanismen voor alle problemen met kindbescherming en met gepaste follow-upprocedures. Kinderen en hun gezin moeten informatie over klachtenmechanismen krijgen en ze ongehinderd kunnen gebruiken. Staatsdiensten, met inbegrip van ombudsdiensten, moeten de mening van het kind in deze processen het nodige gewicht geven.

Er moeten regels inzake kindbescherming bestaan en het personeel dat ermee belast is, moet een toereikende opleiding, monitoring en ondersteuning krijgen.

Beschikbaarheid van faciliteiten en diensten

Naast beschermingsregels moet men een aantal andere voorwaarden vervullen, zoals de beschikbaarheid van diensten, materiaal, faciliteiten en infrastructuur. In de huidige opvang van vluchtelingen- en migrantengezinnen ontbreken belangrijke diensten en faciliteiten voor kinderen, zoals specifieke ruimten voor jonge moeders met baby's, kindvriendelijke ruimten met recreatiemogelijkheden voor kinderen en adoles-

centen, ruimten voor het religieuze en spirituele leven, enz. Toegang tot wifi, die informatie beter toegankelijk maakt en helpt om in contact te blijven met familieleden, vrienden en ondersteunende sociale netwerken, is eveneens vaak niet beschikbaar.

In sommige Staten vraag men kinderen en gezinnen met kinderen om van het ene verblijf naar het andere te verhuizen volgens het stadium van de behandeling van hun aanvraag. Aangezien dergelijke verhuizingen soms verscheidene keren per jaar plaatsvinden, bemoeilijken ze het schoolbezoek en de socialisering van de kinderen en hebben ze een negatieve weerslag op het welzijn en de ontwikkeling van het kind. Kinderen hebben stabiliteit en toekomstperspectieven nodig. Een toereikende huisvesting en toegang tot onderwijs en andere diensten op gemeenschapsniveau, vanaf het eerste ogenblik van de aankomst, zijn essentieel voor hun sociale inclusie.

UNICEF roept de Staten op om te verzekeren dat kinderen en hun gezinnen volledig toegang krijgen tot onderwijs, gezondheidszorg en alle basisdiensten, op gelijke voet met de nationale kinderen. Afzonderlijke diensten voor vluchtelingen- en migrantenkinderen mogen alleen naast de gemeenschapsdiensten bestaan wanneer zij de kinderen een bijkomende ondersteuning leveren (bv. taallessen, bijstand voor geestelijke gezondheidszorg enz.) of op tijdelijke basis worden geleverd (bv. inhaallessen).

Ondersteuning en begeleiding bij de integratie

Vluchtelingen en migranten hebben begeleiding en ondersteuning nodig om toegang te krijgen tot diensten en om gebruik te maken van hun rechten. In hun bestemmingsland worden ze met grote uitdagingen geconfronteerd. Kinderen rekenen vaak op hun ouders voor steun, maar de taal, de cultuur en het gebrek aan praktische informatie kunnen het voor de ouders moeilijk maken om hun rechten en de procedures om ze op te eisen te kennen. Bovendien is het mogelijk dat omstandigheden voor en tijdens de reis onzichtbare littekens op de ouders hebben achtergelaten, zodat zij toegang moeten krijgen tot psychosociale steun en bijstand in de jeugdzorg.

De Staten moeten vluchtelingen- en migrantengezinnen actief adviseren over hoe zij bestaande diensten voor het welzijn van kinderen, jongeren en gezinnen kunnen bereiken en gebruiken. Deze rol kan worden gespeeld door bestaande sociale diensten voor kinderen, jongeren en gezinnen. Gemeentelijke sociale diensten maar ook migranten- en diaspora-organisaties, vrijwilligers enz. kunnen de gezinnen helpen door hen wegwijs te maken in de rechten, de procedures en het dagelijkse leven in het bestemmingsland. Het gebruik van noodfondsen op nationaal en lokaal niveau en/of de ontwikkeling van nieuwe publiek-private partnerschappen moeten worden verkend om de bestaande diensten uit te breiden.

UNICEF roept de Staten op om te investeren in de uitbreiding van de bestaande sociale diensten voor kinderen, jongeren en gezinnen. De uitgebreide en verbeterde diensten moeten ook de vluchtelingen- en migrantenkinderen

zowel als alle andere kwetsbare kinderen ten goede komen. Een goed beleid en goede diensten voor vluchtelingen- en migrantenkinderen betekenen ook een goed beleid en diensten voor alle kinderen.

Gezinsgebaseerde zorg voor niet-begeleide en van hun gezin gescheiden kinderen

Veel van de niet-begeleide en van hun gezin gescheiden kinderen die Europa in de voorbije 18 maanden hebben bereikt, zijn te lang in residentiële zorg gebleven, zonder voldoende toegang tot diensten, zorg en ondersteuning. Overal in Europa bestaan initiatieven voor gezinsgebaseerde zorg voor niet-begeleide kinderen, maar ze blijven kleinschalig en zeer afhankelijk van de goede wil van lokale publieke en privé-entiteiten of individuen.²¹

Niet-begeleide en van hun gezin gescheiden kinderen moeten op gelijke voet met nationale kinderen genieten van de nationale wetgeving en de mechanismen voor alternatieve zorg.²² De overheidsdiensten die zich bezighouden met het welzijn van kinderen en jongeren moeten over de vorm van de zorg voor het kind beslissen, op basis van onder meer de leeftijd, gender, de culturele en religieuze opvoeding en de taalachtergrond van het kind. Voor kinderen met volwassen familieleden of vrienden van de familie die samen met hen gearriveerd zijn of al in het land verblijven, moet men de zorg door verwanten steunen, tenzij dat strijdig is met het belang van het kind. Verwanten en pleeggezinnen moeten een gepaste opleiding, begeleiding en ondersteuning ontvangen, met inbegrip van materiële steun voor de uitoefening van hun zorgrol. Bestaande goede praktijken moeten worden opgeschaald naar het nationale niveau.

Wanneer het aantal niet-begeleide en van hun gezin gescheiden kinderen groot is en vooral uit adolescenten bestaat, moet men andere vormen van semi- zelfstandige woonregelingen verkennen. Kinderen en jongeren kunnen bijvoorbeeld alleen of in kleine groepen leeftijdsgenoten leven, terwijl bevoegde

²¹ NIDOS, Reception and living in families: Overview of family-based reception for unaccompanied minors in the EU Member States, 2015.

²² Guidelines for the Alternative Care of Children, A/Res/64/142; zie ook Cantwell, N.; Davidson, J.; Elsley, S.; Milligan, I.; Quinn, N. (2012). Moving Forward: Implementing the 'Guidelines for the Alternative Care of Children'. UK: Centre for Excellence for Looked After Children in Scotland.

sociale werkers hen helpen om de nodige competenties voor sociale autonomie te verwerven. Groepswooningen kunnen eveneens een effectieve vorm van alternatieve zorg zijn voor niet-begeleide kinderen. In dergelijke regelingen worden de kinderen verzorgd in kleine groepen (ongeveer 10 kinderen), op een manier en in omstandigheden die op die van een autonoom gezin lijken, met een of meer specifieke ouderfiguren als zorgverstrekker maar niet in de normale leefomgeving van de zorgverstrekkers.²³

Ongeacht de zorgregelingen voor niet-begeleide en van hun gezin gescheiden kinderen, moeten bevoegde professionals een regelmatige supervisie en evaluatie verzorgen om de lichamelijke en psychosociale gezondheid van het kind, zijn bescherming tegen gezinsgeweld of exploitatie en zijn toegang tot onderwijs en beroepsopleidingen te verzekeren. De kinderen moeten worden geïnformeerd en geraadpleegd over alle zorgregelingen die voor hen worden getroffen.²⁴

UNICEF roept de Staten op om voor niet-begeleide en van hun gezin gescheiden kinderen de voorkeur te geven aan een gezinsgebaseerde zorg, in overeenstemming met het belang van het kind.

²³ Raadpleeg voor meer details over de definitie: Violence Against Children in Care and Justice Institutions, UNICEF.

²⁴ Committee on the Right of the Child, General Comment no.6 on Treatment of niet-begeleide en van hun gezin gescheiden kinderen outside their country of origin, 2005.